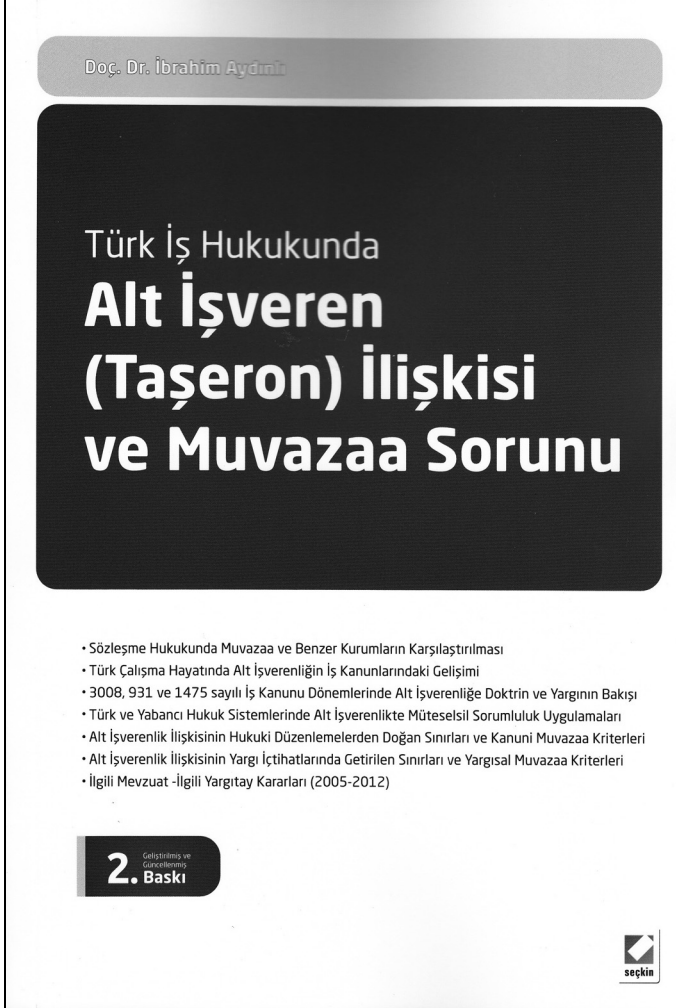

Doç. Dr. İbrahim Aydın'ın "Türk İş Hukukunda Alt İşveren (Taşeron) İlişkisi Ve Muvazaa Sorunu" Eserinin Tanıtılması

Mehtap YÜCEL*

* Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Araştırma Görevlisi

Genel olarak

Batı Avrupa’da sanayi devrimi sonrasında esnaf üretiminden fabrika üretimine geçişin yaşanmasıyla birlikte farklı üretim anlayışları ve uzmanlaşma önem kazanmıştır. Özellikle teknolojinin de gelişmesiyle birlikte global ekonomik anlayış, rekabet ortamını hızlandırmış ve atipik çalışma ilişkilerinin ortaya çıkmasına ve ardından yaygınlaşmasına neden olmuştur. Böyle bir tarihsel sürecin ürünü olarak aynı işverenin işyerinde birden fazla işveren işçisinin bulunması zorunlu hale gelmiş ve böylece alt işveren ilişkisi emek yoğun üretim alanlarında sıklıkla görülmeye başlanmıştır.

Türk iş hukukunda hakkında ilk düzenlemenin 1936 tarihli 3008 sayılı ilk İş Kanunumuzda yapıldığı alt işveren ilişkisi o tarihten günümüze kadar düzenlemelere konu olmuş ve son olarak 4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne son olarak 2010 yılında eklenen iş sağlığı ve güvenliği tanımlarıyla alt işverenliğin düzenlendiği fıkralarda bir numara kayması gerçekleşmiştir.

Özelleştirme politikalarının hızlandığı 2000’li yıllardan sonra ülkemizde alt işveren ilişkisi yoğunlaşmış ve bugün artık iş hukukunun en güncel konularından biri haline gelmiştir. Hatta alt işveren ilişkisi sadece iş hukukunu ilgilendiren bir konu olmaktan çıkmış; borçlar hukukunu, idare hukukunu ve özellikle kamu ihale hukukunu da yakından ilgilendirir hale gelmiştir. Özellikle devlet ve üniversite hastaneleri, enerji dağıtım şirketleri, karayolları kurumu ve belediyelerde alt işveren ilişkisi yoğun olarak görülmektedir.

Şekil olarak

İşte tüm bu nedenlerle önemini her geçen gün artıran alt işveren konusu çok sayıda makaleye ve hatta monografik esere ve şerhe de konu olmuştur. Söz konusu monografik eserlerden biri de, Doç. Dr. İbrahim AYDINLI’nın 2008 yılında doçentlik takdim tezi olarak sunduğu ve 2012 yılının Temmuz ayında geliştirilmiş ve güncellenmiş 2. baskısını gerçekleştirdiği, yaklaşık 600 sayfadan oluşan “Türk İş Hukukunda Alt İşveren (Taşeron) İlişkisi ve Muvazaa Sorunu” başlıklı eseridir.

Yazarın ikinci baskıda kitabında yeni başlıklar (özellikle Alt İşveren Yönetmeliğinin değerlendirilmesi ve usul hukuku bakımında muvazaalı raporlara karşı itirazların hükme bağlandığı ilk derece mahkemelerinin kararlarının fark alacak davalarında kesin hüküm teşkil edip etmeyeceği hususunda) ve kaynaklar ile kitabın sonuna eklenmiş mevzuat, güncel yargı kararları dikkati çekmektedir.

Yazar aktüel hukuk gelişmelerini yakalama düşüncesiyle çalışmayı 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu ve 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununun konuya ilişkin hükümleri ile güncellemiştir. AYDINLI aynı zamanda İş Kanunu’nun 2. maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikle iş sağlığı ve güvenliğini ilgilendiren fıkra eklemelerinden dolayı alt işverenlikle ilgili değişik fıkra numaralarını eserinde

baştan sona göstermiştir. Kitabın eklerine bakıldığında ise ilgili mevzuat kısmında Anayasa, İş Kanunu, Sosyal Güvenlik Kanunu, yeni Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu'nun ilgili maddeleri özel olarak gösterilmiştir. Mevzuat kısmına konan bir başka husus ise alt işverenlik ilişkisini kurma imkanı ve yetkisini kamu kurumlarına veren kamu ihale mevzuatı ile önemli kamu kurumlarının teşkilat kanunları ve yönetmeliklerinin eklenmiş olmasıdır. Eklemeler kısmının yargı kararları bölümünde ise dikkati çeken husus 2005 yılından 2012 yılına kadar yargı kararlarının sadece önemli olan ve muvazaalı alt işveren ihtilafını merkez alanların eklenmiş olmasıdır. Böylece Yargıtay kararlarının 2005'ten günümüze kadar yıl bazında sınıflandırılarak çalışmaya eklenmesi çalışmaya büyük bir zenginlik kazandırmanın yanı sıra uygulayıcılara ve okuyucuya da kolaylık sağlamıştır.

Esas Olarak

“Türk İş Hukukunda Alt İşveren (Taşeron) İlişkisi ve Muvazaa Sorunu” başlıklı eserin birinci bölümünde muvazaa kavramı derinlemesine incelenmiştir. Bu bölümde muvazaa kavramının etimolojisi, tarihçesi, tanımı, unsurları ve türleri iş hukukunu ilgilendirdiği ölçüde incelenmiş olup, muvazaanın hüküm ve sonuçları ile muvazaanın benzer işlemlerden farkı daha ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmiştir. Bunun akabinde yazar adeta neden muvazaanın benzer işlemlerden farkını daha ayrıntılı bir biçimde incelediğini göstermek istercesine özgün bir fikir ileri sürmüştür. Yazara göre işçi haklarının ihlaline yol açan işlemler muvazaa ile değil kanuna karşı hile kavramı ile karşılanmalıdır. Bunun gerekçesi özellikle muvazaada üçüncü kişiye yönelik aldatma kastının varlığının ve yazılı delil ispatının gerekmesidir. Oysa kanuna karşı hilede asıl amaç hukuk düzeninin korunması sayesinde taraf menfaatinin de korunmasıdır. Yazarın bu ve benzer gerekçelerle alt işveren ilişkisinde ortaya çıkacak hukuka aykırılıkları kanuna karşı hile kurumu bakımından değerlendirmesi dikkate şayandır.

Eserin ikinci bölümünde ise alt işveren kavramının etimolojisi, tarihi gelişimi, tanımı ve unsurları incelenmiştir. Ayrıca yine bu bölümde alt işveren ilişkisinin doğurduğu müteselsil sorunluluk niteliği, kapsamı, doğurduğu rücu ilişkisi bakımından ayrıntılı bir biçimde incelenmiş ve yabancı hukuk sistemlerinden Fransız, İtalyan, İsviçre ve Alman hukuk sistemlerinde alt işveren ilişkisi ve asıl işverenin alt işverenle müteselsil sorunluluğu konusu irdelenmiştir.

Eserin üçüncü bölümünde alt işveren ilişkisine getirilen sınırlamalar ve hukuka aykırı alt işveren ilişkisine uygulanan yaptırımlar açıklanmıştır. Ayrıca yine bu bölümde doktrinde ve uygulamada muvazaa ölçütleri incelenmiş ve buna paralel olarak yazarın özgün görüşlerini ileri sürdüğü alt işveren ilişkisinde muvazaa kurumunun yerindeliği değerlendirilmiştir.